

REGULARITIES OF COMBINATION OF PHONEMES WITH THE INITIAL BREAKTHROUGH IN TRYPHONEMIC WORDS OF MODERN UKRAINIAN LITERARY LANGUAGE

Stepan SENKIV

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of the Ukrainian Language of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) senkivstepan@ukr.net

The article on the material of the „Great Consolidated Spelling Dictionary of Modern Ukrainian Vocabulary” analyzes the composition of triphonic words with initial breakthrough phoneme in Ukrainian and connecting features of individual phonemes in triphonic words, constructs models of triphonic words with initial breakthrough phoneme of modern Ukrainian literary language.

The study revealed the composition of triphonic words with the initial breakthrough phoneme in the Ukrainian language, elucidated the connecting possibilities of phonemes in triphonic words with the initial breakthrough phoneme and built models of triphonic words with the initial breakthrough phoneme of modern Ukrainian literary language. The analysis was conducted on the basis of the „Great Consolidated Spelling Dictionary of Modern Ukrainian Vocabulary”. The study is based on the system of phonemes of the Ukrainian language, proposed by P. P. Kostruba.

It was found that the most numerous among all three-component models with the first component of the breakthrough phoneme are the following models: POF – 111, PON – 104 and POP – 82, less numerous PNO – 25, POA – 22, PFO – 5, PFF – 1. The most characteristic there are such combinations of elements in the triphonic distributive structure with the first breakthrough phoneme: „breakthrough + vowel + fricative”, „breakthrough + vowel + semi-open” and „breakthrough + vowel + breakthrough”. Breaking phonemes /t/ and /b/ have the greatest connecting possibilities. The first component among all breakthrough phonemes are the phonemes /t/, /b/, /n/, /k/.

Thus, in the modern Ukrainian language among the three-component models with the first component of the breakthrough phoneme the most typical are the following models: POF, PON. Characteristic are such combinations of elements in the triphonic distributive structure with the first breakthrough phoneme, as: „breakthrough + vowel + fricative”, „breakthrough + vowel + semi-open” and „breakthrough + vowel + breakthrough”. The words in which they occur belong to the periphery of the lexical system of the Ukrainian language. Such distributive structures of three phonemes are not typical for the modern Ukrainian language.

Keywords: *phoneme, word, compatibility, regularities of compatibility, distributive structure.*

Постановка проблеми. Мова є скарбницею надбань народу, його досвіду, творчості й праці багатьох поколінь. У її закутках і поетичне чуття, і витончений смак, і надзвичайна чутливість до змін навко-

лишнього світу. Вона завжди була не тільки засобом спілкування між людьми, а й засобом становлення і формування особистості людини, її почуттів та інтелекту, оберегом традицій і звичаїв, запорукою росту й поступу українського народу, акумулятором змін у житті суспільства, тобто засобом творення духовної культури народу. У мові знаходять відбиття і історія певного народу, і його географічне розташування, і його природні умови, і особливості розвитку науки й мистецтва. І разом з тим мова є системою, що характеризується єдністю всіх складових одиниць. Так, слово 'система' у «Словнику української мови» фіксується із таким значенням: 'сукупність яких-небудь елементів, одиниць, частин, об'єднаних за спільною ознакою, призначенням' (СУМ, с. 203). Відмінні визначення поняття подають лінгвістичні словники. Так, за словником Д. І. Ганича й І. С. Олійника система – це 'цілісна впорядкована сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених мовних фактів і явищ, які історично розвиваються за внутрішніми законами мови' (СЛТ, с. 256). В іншому словнику система – це 'сукупність взаємопов'язаних елементів одного рівня (фонем, морфем, лексем, фразем, речень), які перебувають між собою у відповідних опозиційних відношеннях, а також відношення між мовними рівнями' (УМ, с. 49). Тож можемо говорити про систему фонем як найнижчий рівень мови із окремою найменшою одиницею мови – фонемою. Ці найменші одиниці, мов клітини велетенського живого організму (мови), є складовими частинами більших одиниць мови (слів), які разом із фіксованою послідовністю цих елементів у слові здобувають ще й лексичне значення. Вивчення цих послідовностей у словах за допомогою лінгвістичних моделей допоможе виявити закономірності сполучуваності фонем у словах, тобто допоможе з'ясувати особливості народження певного слова.

Аналіз досліджень. До мовознавчого напрямку, який охарактеризував мову як структуровану знакову систему і намагався точно її описати, належить структуралізм. Варто виокремити ряд положень характерних для усіх структуральних традицій. Так, головним завданням мовознавства структуралісти вважали синхронне дослідження мови, намагалися розглядати факти мови через формальний їх опис (математичними методами), здійснювали структурне членування мови, виокремлюючи її рівні.

Сполучуваність фонем, як окрема мовознавча проблема, знайшла своє висвітлення у дослідженнях представників Празької лінгвістичної школи, зокрема у праці М. С. Трубецького «Основи фонології» (Трубецкой, 2000). У частині, яка присвячена сполучуваності фонем, вчений зауважує, що найменші елементи мови (фонеми) поєднуються у кожній мові за певними законами.

В українському мовознавстві сполучуваність фонем української мови, зокрема приголосних, уперше розглядав Є. Тимченко (Тимченко, 1930). Так, у своїй праці «Курс історії українського язика» вчений виділяє дво-, три- та чотиричленні групи приголосних фонем. Пізніше особливості сполучуваності фонем, зокрема структуру двофонемних сполучень, розглянуто в праці В. С. Перебийніс (Перебийніс, 1970) «Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови». Уявлення про сполучуваність фонем української мови розширюють дослідження Л. М. Гриднєвої (Гриднєва, 1974), І. Ф. Савченко (Савченко, 1972), Т. В. Старака (Старак, 1965), у яких зазвичай проаналізовано двофонемні сполуки, рідше такі, що утворюються при словозміні. Поліфонемні структури на сьогодні ще не стали об'єктом аналізу.

В українському мовознавстві актуальними є дослідження сполучуваності фонем (голосних із приголосними) у різних словоформах та у поліфонемних словах сучасної української мови для з'ясування способів витворення нового слова у мові, його структури. В українській фонології відсутній повний опис полікомпонентних слів на фонемному рівні, не з'ясовано причин, які накладають обмеження щодо сполучуваності фонем у словах, не запропоновано шляхів пристосування чужого слова через створення універсальних лінгвістичних моделей. Лише детальний аналіз структури полікомпонентних слів допоможе з'ясувати основні закономірності поєднання фонем у полікомпонентних, зокрема трифонемних, словах української мови.

Мета нашого дослідження – виявити склад трифонемних слів із початковою проривною фонемою в українській мові, з'ясувати сполучувальні можливості фонем у трифонемних словах із початковою проривною фонемою та побудувати моделі трифонемних слів із початковою проривною фонемою сучасної української літературної мови. Аналіз проведено на основі «Великого зведеного орфографічного словника сучасної української лексики» (ВЗОССУЛ). В основі дослідження – система фонем української мови, запропонована П. П. Кострубою (Коструба, 1963).

Виклад основного матеріалу. Як показують спостереження, у сучасній українській літературній мові виявлено такі трифонемні слова із початковими проривні фонемами:

б: *баб, бав, баг, баз, бай, бак, бал, баль, бам, бар, бас, бат, бах, бац, бач, бедж, беж, без, бей, бек, Бел, бер, Бес, бех, бив, бий, бик, бир, бит, бич, біб, біг, бід, бік, біль, бір, біс, біт, боа, боб, бов, бог, бод, боз, бом,*

бон, Бор, бос, бот, бра, буб, був, Буг, буж, буз, буй, бук, буль, бум, бур, бус, бут, буф, бух, буць, буш, бязь;

г: гег, гедз, гедзь, гет, гот, гудз, гуль, гум, гунь, гуш;

д: дай, дак, даль, дам, дан, дань, дао, дар, дав, дат, даф, дах, дач, два, дві, дез, дей, дек, дем, ден, день, диб, див, диг, дик, динь, дим, дир, дич, дле, дно, дог, дож, доз, док, дол, дон, донь, Дор, дот, дох, доць, дуб, дув, дуг, дуд, дук, дул, дуль, дум, дуп, дур, дму, дух, души, для, дні;

д': діб, дів, дід, діж, дій, діл, діль, дім, дінь, дір, дьор, дюк, дюн, дяк;

к: кав, каз, как, кал, кап, кар, кас, кат, каф, кач, каш, кеб, кед, кеп, кет, кеч, кеш, кив, кий, кил, ким, кип, кис, кит, ких, киць, киш, кіз, кіл, кіль, кім, кін, кінь, кіп, кір, кіс, кіт, кіч, кіш, кло, коб, код, кой, кок, кол, ком, кон, коч, кру, кря, куб, кул, куль, кум, кун, куп, кур, кус, кут, куф, куш, кюй;

п: наб, нав, пад, паз, пай, пак, пал, паль, пан, пань, пап, пар, пас, пат, пах, паи, пек, пер, пес, пса, пив, п'є, пиж, пик, пил, пир, пих, пів, під, пій, пік, піл, піль, пім, пін, піп, пір, піт, піч, плі, пну, поз, поп, пре, при, про, пря, пру, пуз, пуд, пук, пуз, пул, пум, пун, пуп, пут, путь, пуф, пух, пуць, пхе, пху;

т: таг, таж, таз, так, Тал, таль, там, тар, тась, тат, тать, тау, тах, таи, тац, тег, теж, тез, тек, тем, тен, тень, тер, тес, тет, тедф, теч, теи, тик, тил, тим, тин, тил, тир, тис, тиф, тиць, тих, тиш, тло, тля, тну, тог, тож, той, ток, тол, толь, том, тон, топ, тор, тра, тре, три, тсс, туб, туг, туз, туй, тук, тул, тум, туп, тур, тут, туф, туц, туць, туч, туш;

т': тік, тій, тіл, тіль, тім, тінь, тіп, тьма, тьох, тьху, тюг, тюк, тюль, тяг, тяж, тям, тям, тям;

Для з'ясування закономірностей сполучуваності у трифонемному слові із початковою голосною фонемою умовно виокремлюємо 5 груп (голосні, зімкнуто-проривні, зімкнуто-щілинні, щілинні, напіввідкриті), де О – голосна, Р – зімкнуто-проривна, А – зімкнуто-щілинна, F – щілинна і N – напіввідкрита фонема.

За «Великим зведеним орфографічним словником сучасної української лексики» у словах сучасної української літературної мови із можливих 11552 трикомпонентних моделей із першим компонентом проривною фонемою усього зафіксовано 362 слова (3.13%). Цікаво, що найбільші сполучувальні можливості мають фонemi /т/ (71) та /б/ (67), які утворюють найбільшу кількість слів, якщо розпочинають слово в сучасній українській літературній мові. Структура трифонемних моделей слів із початковими проривними фонемами (/б/, /п/, /д/, /т/, /д'/, /т'/, /г/, /к/) у сучасній українській мові виглядає так:

Табл. 1.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/б/)

№ п/п	Структура сполук																								
	Р (/б/) (67)																								
1 елемент																									
2 елемент	О (а)				О (е)				О (и)				О (і)				О (о)				О (у)				N (р)
3 елемент	P	N	A	F	P	N	A	F	P	N	A	F	P	N	F	O	P	N	F	O	P	N	A	F	O
Всього	3	4	2	7	1	2	1	5	2	1	1	2	4	2	2	3	3	3	4	1	3	3	1	9	1

Характерними у трифонемній дистрибутивній структурі із першою проривною фонемою /б/ є такі поєднання елементів: „проривна + голосна + фрикативна” (29), „проривна + голосна + проривна” (16), „проривна + голосна + напіввідкрита” (15), рідше „проривна + голосна + африкативна” (5), „проривна + голосна + голосна” (1) та „проривна + напіввідкрита + голосна” (1). Найчастіше другим компонентом трифонемних слів виступають голосні фонем, зокрема /у/ та /а/, а третім фрикативні фонем (29). Цікаво, що другим компонентом не зафіксовано проривних, фрикативних та африкативних фонем. Третім компонентом після напіввідкритої фонем /р/ не виявлено приголосних фонем. Значна кількість слів із першою проривною фонемою /б/ є запозиченими із інших мов (*бай, бал, бар, бас, бат, бедж, бей, бек, біт, боа, бос, бот, бра*) і тільки окремі з них є власне українськими (*баб, бав, бам, бах, бач, біг, бід, бік, бух*), хоч і належать до периферії лексичної системи.

У трифонемній дистрибутивній структурі із першою проривною фонемою /п/ (див. Табл. 2) характерними є такі поєднання елементів, як: „проривна + голосна + фрикативна” (17), „проривна + голосна + проривна” (17), „проривна + голосна + напіввідкрита” (16), рідше „проривна + напіввідкрита + голосна” (9), „проривна + голосна + африкативна” (2) та „проривна + фрикативна + голосна” (2).

Табл. 2.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/п/)

№ п/п	Структура сполук																									
	Р (/б/) (63)																									
1 елемент																										
2 елемент	О (а)				О (е)				О (и)				О (і)				О (о)				О (у)				F	N
3 елемент	P	N	F	P	N	F	P	N	F	P	N	A	F	P	F	P	N	A	F	O	O					
Всього	5	5	6	1	1	1	1	2	3	4	5	1	2	1	1	5	3	1	4	2	9					

Найчастіше другим компонентом трифонемних слів виступають голосні фонemi, зокрема /a/, /y/ та /i/, а третім фрикативні та проривні фонemi (по 17). Цікаво, що другим компонентом не зафіксовано проривних та африкативних фонем. Третім компонентом після напіввідкритих та фрикативних фонем не виявлено приголосних фонем. Значна кількість слів із першою проривною фонемою /п/ є запозиченими із інших мов (*наб, пан, нас, пат, паи, піт, плі, поп, пуг, пум*) і тільки окремі з них є власне українськими (*пів, п'є, пів, під, піч, пре, при, пхе*), хоч і належать до периферії лексичної системи

Табл. 3.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/д/)

№ п/п	Структура сполук																				
1 елемент	Р (/д/) (57)																				
2 елемент	О (а)				О (е)				О (и)				О (о)				О (у)		F	N	
3 елемент	Р	N	A	F	O	Р	N	F	Р	N	A	F	Р	N	A	F	Р	N	F	O	O
Всього	2	5	1	4	1	1	3	2	3	3	1	1	2	4	1	4	4	4	4	2	5

У трифонемній структурі із першою проривною фонемою /д/ характерними є такі поєднання елементів, як: „проривна + голосна + напіввідкрити” (19), „проривна + голосна + фрикативна” (15), „проривна + голосна + проривна” (12), рідше „проривна + напіввідкрита + голосна” (5), „проривна + голосна + африкативна” (3) та „проривна + фрикативна + голосна” (2). Найчастіше другим компонентом трифонемних слів виступають голосні фонemi, зокрема /a/, /y/ та /o/, а третім напіввідкриті та фрикативні фонemi. Другим компонентом не зафіксовано проривних та африкативних фонем. Третім компонентом після напіввідкритих та фрикативних фонем не виявлено приголосних фонем. Значна кількість слів із першою проривною фонемою /д/ є запозиченими із інших мов (*дань, дао, даф, дог, доз, док, дон, дот, дох*) і тільки окремі з них є власне українськими (*дай, дам, дар, два, день, дуб, дум*), хоч і належать до периферії лексичної системи.

У словнику виявлено трифонемні слова із першою проривною фонемою /д'/ (див. Табл. 4) Характерними серед них є поєднання таких елементів, як: „проривна + голосна + напіввідкрити” (7), „проривна + голосна + проривна” (4) та „проривна + голосна + фрикативна” (3).

Табл. 4.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/д'/)

№ п/п	Структура сполук					
1 елемент	Р (/д'/) (14)					
2 елемент	О (і)			О (о, а, у)		
3 елемент	Р	Н	Ф	Р	Н	
Всього	2	5	3	2	2	

Найчастіше другим компонентом трифонемних слів виступають голосні фонemi, зокрема /і/ (10), а третім напіввідкриті та проривні фонemi. Другим компонентом не зафіксовано приголосних фонем. Третім компонентом не виявлено африкативних та голосних фонем. Слова із першою проривною фонемою /д'/ є, переважно, власне українськими (дів, дід, дій, дім, для, дні), хоч і належать до периферії лексичної системи.

Табл. 5.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/т/)

№ п/п	Структура сполук																					
1 елемент	Р (/т/) (71)																					
2 елемент	О (а)					О (е)				О (и)				О (о)			О (у)				Ф	Н
3 елемент	Р	Н	А	Ф	О	Р	Н	А	Ф	Р	Н	А	Ф	Р	Н	Ф	Р	Н	А	Ф	Ф	О
Всього	3	4	1	6	1	2	4	1	6	2	4	1	4	2	5	3	4	3	3	5	1	6

У трифонемній структурі із першою проривною фонемою /т/ характерними є такі поєднання елементів, як: „проривна + голосна + фрикативна” (24), „проривна + голосна + напіввідкрита” (20), „проривна + голосна + проривна” (13), рідше „проривна + напіввідкрита + голосна” (6), „проривна + голосна + африкативна” (6) та „проривна + фрикативна + голосна” (1). Найчастіше другим компонентом трифонемних слів виступають голосні фонemi, зокрема /а/ та /у/ (по 15), а третім фрикативні та напіввідкриті фонemi. Другим компонентом не зафіксовано проривних та африкативних фонем. Третім компонентом після напіввідкритих та фрикативних фонем не виявлено приголосних фонем, крім фонemi /с/ у вигуку *тсс*. Значна кількість слів із першою проривною фонемою /д'/ є запозиченими із інших мов (*таг*,

таль, тах, тез, тер, тес, теф, толь, топ, туб, тур, туш) і тільки окремі з них є власне українськими (так, там, теж, тим, тиць, тну, тож, той, три, тут), хоч і належать до периферії лексичної системи.

Табл. 6.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/т'/)

№ п/п	Структура сполук							
1 елемент	Р (/т'/) (18)							
2 елемент	О (і)			F	N	О (а, о, у)		
3 елемент	P	N	F	O	O	P	N	F
Всього	2	4	1	1	1	2	2	5

У словнику виявлено трифонемні слова (18) із першою проривною фонемою /т'/ (див. Табл. 6) Характерними серед них є поєднання таких елементів, як: „проривна + голосна + фрикативна” (6), „проривна + голосна + проривна” (4) та „проривна + голосна + напіввідкрита” (4). Найчастіше другим компонентом трифонемних слів виступають голосні фонем, зокрема /і/ (7), а третім фрикативні фонем. Другим компонентом не зафіксовано проривних та африкативних фонем. Третім компонентом не виявлено африкативних фонем. Слова із першою проривною фонемою /т'/ є, переважно, власне українськими (тій, тім, тінь, тьох, тьху, тін), хоч і належать до периферії лексичної системи.

Табл. 7.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/к/)

№ п/п	Структура сполук																							
1 елемент	Р (/к/) (62)																							
2 елемент	О (а)			О (е)			О (и)			О (і)			О (о)			О (у)			N					
3 елемент	P	N	A	F	P	A	F	P	N	A	F	P	N	A	F	P	N	A	F	P	N	F	O	
Всього	3	2	1	5	4	1	1	2	2	1	5	2	6	1	3	3	3	1	1	3	5	4	3	

У трифонемній структурі із першою проривною фонемою /к/ характерними є такі поєднання елементів, як: „проривна + голосна + фрикативна” (19), „проривна + голосна + напіввідкрита” (18), „проривна + голосна + проривна” (17), рідше „проривна + голосна + африкативна” (5) та „проривна + напіввідкрита + голосна” (3). Найчастіше другим компонентом трифонемних слів виступають голосні фонем, зокрема

/y/ та /a/, а третім фрикативні та напіввідкриті фонemi. Другим компонентом не зафіксовано проривних, фрикативних та африкативних фонем. Третім компонентом після напіввідкритих фонем не виявлено приголосних фонем. Значна кількість слів із першою проривною фонемою /к/ є запозиченими із інших мов (*кат, каф, кеб, кед, кет, кеи, кит, кір, кок, куль, кус, куф, куш, кюй*) і тільки окремі з них є власне українськими (*кап, кар, кив, ким, кру, кря*), хоч і належать до периферії лексичної системи.

Табл. 8.

Трифонемні дистрибутивні структури із початковою фонемою Р (/r/)

№ п/п	Структура сполук					
1 елемент	Р (/r/) (10)					
2 елемент	О (e)		О (o)	О (y)		
3 елемент	Р	А	Р	N	А	F
Всього	2	2	1	3	1	1

У словнику зафіксовано всього 10 слів із першою проривною фонемою /r/. Характерними у цих словах є такі поєднання елементів, як: „проривна + голосна + проривна” (3), „проривна + голосна + напіввідкрита” (3), „проривна + голосна + африкативна” (3), рідше „проривна + голосна + фрикативна” (1). Другим компонентом таких трифонемних слів виступають голосні фонemi, зокрема /e/, /y/ та /o/, а третім проривні, африкативні та напіввідкриті фонemi. Другим компонентом не зафіксовано приголосних фонем. Третім компонентом не виявлено голосних фонем. Значна кількість слів із першою проривною фонемою /r/ є запозиченими із інших мов (*рег, рет, рот, рум, рунь, руш*) і належать до периферії лексичної системи.

Як бачимо, найчисельнішими серед усіх трикомпонентних моделей із першим компонентом проривною фонемою є такі моделі: POF – 111, PON – 104 та POP – 82, менш чисельні PNO – 25, POA – 22, PFO – 5, PFF – 1. Найхарактернішими є такі поєднання елементів у трифонемній дистрибутивній структурі із першою проривною фонемою: „проривна + голосна + фрикативна”, „проривна + голосна + напіввідкрита” та „проривна + голосна + проривна”. Найбільші сполучувальні можливості має проривні фонemi /r/ та /b/. Цікаво, що першим компонентом серед усіх проривних фонем найчастіше зустрічаються фонemi /r/, /b/, /п/, /к/.

Зведена таблиця трикомпонентних моделей із першим компонентом проривною фонемою

№ п/п	Структура сполук								
	Р (/б, п, д, д', т, т', к, г/)								
	О (/а, о, у, е, і/)					N	F (/с, й, в, х/)		Всього
	P	N	A	F	O	O	O	F	
/б/	16	15	5	29	1	1	0	0	67
/п/	17	16	2	17	0	9	2	0	63
/д/	12	19	3	15	1	5	2	0	57
/д'/	4	7	3	0	0	0	0	0	14
/т/	13	20	6	24	1	6	0	1	71
/т'/	4	6	0	6	0	1	1	0	18
/к/	17	18	5	19	0	3	0	0	62
/г/	3	3	3	1	0	0	0	0	10
Всього	86	104	27	111	3	25	5	1	362

Як бачимо, найчисельнішими серед трикомпонентних моделей із першим компонентом проривною фонемою є поєднання проривних фонем із наступними голосними та фрикативними фонемам (111 сполук).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, у сучасній українській мові серед трикомпонентних моделей із першим компонентом проривною фонемою найбільш типовими є такі моделі: POF – 111, PON – 104. Характерними є такі поєднання елементів у трифонемній дистрибутивній структурі із першою проривною фонемою: „проривна + голосна + фрикативна”, „проривна + голосна + напіввідкрита” та „проривна + голосна + проривна”. Слова, в яких вони зустрічаються, належать до периферії лексичної системи української мови. Такі дистрибутивні структури трьох фонем не є типовими для сучасної української мови.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- ВЗОССУЛ Бусел В. Т. (відп. ред.) (2004) *Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики*. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун».
- СЛТ Ганич Д. І., Олійник І. С. (1985) *Словник лінгвістичних термінів*. Київ : Вища школа.
- УМ Єрмоленко С. Я., Бибиц С. П., Тодор О. Г. (2001) *Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів*. Київ : Либідь.
- СУМ *Словник української мови* : в 11 т. (1978). (Т. 9). Київ : Наукова думка.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Гриднева, Л. М. (1974). Порождение слога в современном украинском языке. *Структурная и математическая лингвистика*, 2, 32 – 39.
- Коструба, П. П. (1963). *Фонетика сучасної української літературної мови*. Львів.
- Перебийніс, В. С. (1970). *Кількісні та якісні характеристики системи фонем української літературної мови*. Київ : Наукова думка.
- Савченко, І. Ф. (1972). Фонемний аналіз трифонемних словоформ. *Мовознавство*, 6, 37 – 44.
- Старак, Т. В. (1965). Особливості початкових сполучень приголосних фонем в українській мові: XXXIX наукова конференція, присвячена підсумкам науково-дослідної роботи університету за 1964 рік. *Тези доповідей. Філологія, журналістика*, 49 – 50. Львів.
- Тимченко, Є. (1930). *Курс історії українського язика. Вступ: фонетика*. Київ – Харків.
- Трубецкой, Н. С. (2000). *Основы фонологии*. Москва.
- Фердинанд де Сосюр (1998). *Курс загальної лінгвістики* / пер. з франц. А. Корнійчук, К. Тищенко. Київ : Основи.

REFERENCES

- Gryднева, L. M. (1974). Porozhdeniye sloga v sovremennom ukrainskom yazyke. [Generation of a syllable in the modern Ukrainian language]. *Strukturnaya i matematicheskaya lingvistika*, 2, 32 – 39. [in Ukrainian]
- Kostruba, P. P. (1963). *Phonetyka suchasnoyi ukrayinskoyi literaturnoyi movy*. [Phonetics of modern Ukrainian literary language]. Lviv. [in Ukrainian]
- Perebyinis, V. S. (1970). *Kilkisni ta yakisni kharakterystyky systemy phonem ukrayinskoyi literaturnoyi movy*. [Quantitative and qualitative characteristics of the phoneme system of the Ukrainian literary language]. Kyiv : Naukova dumka. [in Ukrainian]
- Savchenko I. F. (1972) Phonemny analiz tryphonemnykh slovoform. [Phonemic analysis of triphonemic word forms]. *Movoznavstvo*, 6, 37 – 44. [in Ukrainian]
- Starak, T. B. (1965). Osoblyvosti pochatkovykh spoluchen pryholosnykh phonem v ukrayinskiy movi [Features of initial combinations of consonant phonemes in the Ukrainian language]: XXXIX naukova konferentsiya, prysviachena pidsumkam naukovy-doslidnoyi roboty universytetu za 1964 rik. *Tezy dopovidei. Philologiya, zhurnalistyka*, 49 – 50. Lviv. [in Ukrainian]
- Tymchenko, Ye. (1930). Kurs istoriyi ukrainskogo yazyka. [Ukrainian language history course]. Vstup : phonetyka. Kyiv – Kharkiv. [in Ukrainian]
- Trubetskoi, N. S. (2000) *Osnovy phonologii*. [Fundamentals of phonology]. Moskva. [in Russian]
- Ferdinand de Saussure (1998) *Course in General Linguistics* [General linguistics course] / per. z franc. A. Korniyuchuk, K. Tishchenko. Kyiv : Osnovy. [in Ukrainian]